

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyň: a) I. O., b) nezl. S. O., c) nezl. J. O., všechny zastoupeny Mgr. Janou Hladíkovou, advokátkou se sídlem Pardubice, Tř. 17. listopadu 623, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 3. 11. 2004, čj. 52 Az 13/2004 - 108,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**
- III. Odměna advokátky Mgr. Jany Hladíkové se určuje částkou 3837,75 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelky domáhají zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, jímž byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 12. 8. 2003, čj. OAM-4656/VL-20-12-2002. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím nebyl stěžovatelkám podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu), udělen azyl a současně bylo vysloveno, že se na ně nevztahuje překážka vycestování podle ustanovení § 91 zákona

o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav a napadené rozhodnutí je v souladu se zákonem.

Stěžovatelky v kasační stížnosti a jejím doplnění uplatňují důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen „s. ř. s.“ Konkrétně mají za to, že v jejich případě jsou splněny důvody udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, kdy stěžovatelky b) a c), které jsou nezletilými dcerami stěžovatelky a), jsou negroidní rasy a mají odůvodněný strach z pronásledování právě z důvodů rasy. V tomto případě není možné vykládat § 12 písm. b) zákona o azylu restriktivně, naopak je třeba extenzivním výkladem dospět k názoru, že i stěžovatelka a) může mít odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, neboť ona sama byla několikrát urážena kvůli barvě pleti dcer a manžela, a to jak její rodinou, okolím, učitelkami ve školce apod., jak bylo uvedeno v protokolu o pohovoru k důvodům na zahájení řízení o udělení azylu na území České republiky. Stěžovatelka a) splňuje i důvod udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu kvůli příslušnosti k určité sociální skupině. I přesto, že soud stěžovatelce nepřiznává takové postavení, jelikož tvrdí, že nesplňuje definice sociální skupiny, faktem zůstává, že ona jako manželka Nigérijce, to znamená může s černou pletí, je nucena se v každodenním životě setkávat s negativními názory na její „soužití s černochem“. Není správný argument soudu, který uvádí, že se v případě stěžovatelek nejedná o pronásledování, jelikož žalobkyně neprokázaly, že stát výše uvedené jednání provádí, podporuje či trpí. Soud však přehlédl skutečnost, že sama stěžovatelka a) žádala o prošetření případu, kdy měla napsané vulgární nápisy na dveřích u bytu, přičemž byla státními orgány odmítnuta stejně jako v případech, kdy telefonicky žádala místní milici o pomoc, když ji zbilá její sestra s otcem a když se ke stěžovatelce a) snažil někdo vloupat do bytu. Je zřejmé, že se jedná o pronásledování tak, jak má na mysli zákon o azylu, jelikož policie trpěla útoky na stěžovatelkách i poté, co tyto byly řádně oznámeny a stěžovatelka a) požádala o pomoc. Stěžovatelky mají za to, že se na ně vztahuje překážka vycestování, kdy povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by cizinec byl nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda mimo jiné i z důvodu jeho rasy či příslušnosti k určité sociální skupině (§ 91 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona o azylu). Domnívají se, že došlo k porušení ustanovení zákona č. 71/1976 Sb., správní řád; konkrétně došlo k porušení § 3 odst. 3 a 4 ve spojení s § 46 a § 47 odst. 1, 3 podle něhož má rozhodnutí vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci a obsahovat předepsané náležitosti, mj. i řádné odůvodnění. Namítají, že rozhodnutí o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu je žalovaný povinen řádně odůvodnit a uvést, jakými myšlenkovými procesy byl veden v rámci správního uvážení, aby jeho postupy byly soudem přezkoumatelné, což se v daném případě nestalo. Soud je přitom dle stěžovatelek povinen přezkoumat, zda byly dodrženy meze správního uvážení, které v daném případě zjevně absentovalo. Dále správní orgán porušil ustanovení § 32 odst. 1, 2 a § 34 odst. 1, 3, 5 citovaného správního řádu, protože nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a neopatřil si potřebné podklady pro rozhodnutí. Podotýkají, že žalovaný ve svém odůvodnění neuvedl, proč použil za podklad pouze určité zprávy a nikoliv ty, které navrhovaly stěžovatelky, čímž porušil § 47 odst. 1 a 3 správního řádu. Právě Zpráva Ministerstva zahraničí USA, jenž měla být vodítkem pro relevantní zhodnocení situace v oblasti dodržování lidských práv, vypovídá o situaci v zemi původu stěžovatelek v roce 2001, je naprosto neaktuální

(ve vztahu k datu vydání rozhodnutí 20 měsíců stará a stejně tak ve vztahu k pohovoru na konci roku 2002. V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka a) odkazuje na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků; konkrétně cituje články 38, 41, 42 a 43 této příručky. Navrhují napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení, současně požádaly o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Neshledal důvody ani k přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelek žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Z předloženého správního spisu vyplynulo, že stěžovatelky podaly dne 10. 10. 2002 žádost o udělení azylu, ve které stěžovatelka a) uvedla, že o azyl v České republice žádá proto, že jí odmítli poskytnout azyl v Polsku. Na Ukrajině byla celá rodina pronásledována z rasových důvodů. Manžel je Nigérijec, je černé pleti a její děti mají také černou pleť. Uvedla, že i ona sama měla problémy. Navíc měla kvůli tomu problémy také se svým náboženským vyznáním. Na Ukrajině převažuje pravoslavná církev, ale stěžovatelka a) je protestantského vyznání. O azyl žádá i jménem svých dětí [stěžovatelek b) a c)] ze stejných důvodů, které uvedla. Do své vlasti se vrátit nechce; obává se, že ji i její děti zabijí, protože mají černou pleť. Součástí správního spisu jsou také části Zpráv o dodržování lidských práv za rok 2001 na Ukrajině Ministerstva zahraničí Spojených států. Žalovaný rozhodnutí ze dne 12. 8. 2003, čj. OAM-4656/VL-20-12-2002 stěžovatelkám azyl neudělil z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu.

Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Zákon o azylu rovněž umožňuje udělení azylu za účelem sloučení rodiny dle ustanovení § 13 nebo humanitárního azylu dle ustanovení § 14.

Nejvyšší správní soud neshledal oprávněným stěžovatelkami uplatněný důvod kasační stížnosti dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky ohledně splnění podmínek pro udělení azylu krajským soudem. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je vybrána nesprávná právní norma, popř. je sice vybrána správná právní norma, ale je nesprávně vyložena nebo aplikována. Právní otázkou, kterou se soud v předcházejícím řízení zabýval, je otázka, zda důvody uváděné stěžovatelkami, a to tvrzené skutečnosti stěžovatelky a) týkající se jejího náboženského vyznání a důvodů žádosti o azyl zahrnující její potíže v zaměstnání v souvislosti s uplatněním tohoto vyznání v zaměstnání, nelze považovat za pronásledování či strach z něj ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s názorem žalovaného i krajského soudu, že v případě stěžovatelky a) se o pronásledování z náboženských důvodů jednat nemohlo; určité projevy slovních útoků a výhrůžek ze strany zaměstnavatelů pro zastávání různých názorů jejich zaměstnanců (nejen náboženských, ale i politických) existují i na Ukrajině. Tyto jevy však nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu či hovořit o existenci odůvodněného strachu před tímto pronásledováním; dle obsahu podkladů rozhodnutí se jednalo jen o výhrůžky (výpověď ze zaměstnání, odnětí prémie), které nebyly splněny. Navíc, jak vyplynulo ze spisu, se stěžovatelka a) v této souvislosti ani neobrátila na příslušné orgány státní moci. Neobstojí její tvrzení o tom, že jí v tom bránily negativní zkušenosti s těmito orgány v souvislosti s vyřizováním stížností. Obdobně i posouzení důvodu uvedeného v žádosti o azyl spočívajícího v obavě z ohrožení života stěžovatelky, neboť je manželkou muže černé pleti a tuto barvu pleti mají i její děti – stěžovatelky b) a c), a ohrožení stěžovatelek b) a c) z důvodu barvy jejich pleti, shledal Nejvyšší správní soud správným a v rozhodnutích žalovaného i krajského soudu dostatečně vypořádaným. Stěžovatelky v této souvislosti argumentovaly svou příslušností k určité sociální skupině, avšak, jak správně konstatoval krajský soud, za sociální skupinu nelze označit rodinné příslušníky osob negroidní rasy. Na tomto závěru nic nemění ani tvrzení stěžovatelky a), že se jako manželka Nigérijce musela v každodenním životě setkávat s negativními názory na její soužití s mužem černé pleti a že se ona, její manžel a děti ocitli v určité sociální izolaci. K argumentu stěžovatelky a), že jí státní orgány odepřely ochranu, když se na ně obrátila v záležitosti hanlivých nápisů na dveřích jejího bytu a v případě napadení rodinnými příslušníky. Je třeba poukázat na protokol o pohovoru ze dne 22. 10. 2002, z kterého se podává, že se policisté dostavili k ohledání a následně sdělili, že v takových případech trestní stíhání nezahajují, protože se nikdy nedosáhne uspokojivého výsledku. Stěžovatelka k tomu uvedla, že si na toto počínání policistů u jejich nadřízeného nestěžovala (str. 9 protokolu), stejně tak si nestěžovala ani na postup policistů v případě napadení ze strany její rodiny. Nebylo by tak ani možné

tvrdit, že se dostatečným způsobem domáhala ochrany ze strany orgánů státní moci. Krajský soud se správně vypořádal i s tvrzením o odůvodněném strachu z pronásledování stěžovatelek b) a c). I v moderních vyspělých státech jsou známé jevy, že příslušníci určité rasy se mohou pro tuto příslušnost stát objektem ústrků, slovních a fyzických útoků, různých diskriminačních postupů ze strany spoluobčanů, jejichž nepřátelské jednání může být zapříčiněno negativními lidskými vlastnostmi jako jsou xenofobie, animozita, msta, závist apod. Pokud státní orgány příslušného státu takové jevy cíleně potírají a snaží se jim čelit, není možné je označit za pronásledování, a to ani za situace, kdy možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a jejich opatření nemají dlouhodobý efekt. Stěžovatelkami uváděné skutečnosti nelze podřadit pod pojem pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Žalovaný v řízení o udělení azylu stěžovatelkám v souladu se zákonem nejprve posuzoval, zda stěžovatelky nespĺňují podmínky pro udělení azylu taxativně stanovené v ustanovení § 12 zákona o azylu ale neshledal je. Poté se zabýval možností udělení azylu podle ustanovení § 13 téhož zákona, podmínky pro jeho udělení rovněž neshledal. Následně zkoumal, zda by nebylo možné udělení azylu dle ustanovení § 14 téhož zákona, přičemž podmínky pro jeho udělení v zákonem stanovených mezích správního uvážení neshledal. Ke stejnému právnímu hodnocení věci dospěl také krajský soud, který se ve svém rozhodnutí stejně jako žalovaný zabýval tvrzeními stěžovatelek z pohledu všech v úvahu přicházejících ustanovení zákona o azylu. Nejvyšší správní soud se s uvedenými právními závěry žalovaného a krajského soudu ztotožňuje, neboť stěžovatelkami uváděné důvody žádosti o azyl v České republice nelze považovat za azylově relevantní; popisovaná jednání, jež byla důvodem jejich odchodu z Ukrajiny, byla jednáními soukromých osob a vzhledem k uvedeným závěrům neshledal vad ani ve výroku o neshledání překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Co se týče obecně formulované námitky stěžovatelek o tom, že žalovaný nedodržel ustanovení 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, 2, § 34 odst. 1, 3, 5, § 46 a § 47 správního řádu, když před svým rozhodnutím nevyužil všech možných a dostupných prostředků ke zjištění skutkového stavu, a že rovněž krajský soud při svém rozhodování vycházel z nesprávně a neúplně zjištěného skutkového stavu ve věci, Nejvyšší správní soud má za to, že jak ve správním řízení o udělení azylu, tak v řízení o žalobě, byl skutkový stav věci zjištěn v souladu s ustanovením § 32 odst. 1 správního řádu a tento má oporu jak ve správním spise, tak ve spise soudním. Podle názoru Nejvyššího správního soudu provedl žalovaný ve věci řádné dokazování, když pro rozhodnutí si opatřil dostatek podkladů (vycházel zejména z tvrzení stěžovatelek uváděných v žádosti o udělení azylu a v pohovoru k důvodům žádosti, z informací o situaci na Ukrajině Ministerstva zahraničí Spojených států), na jejichž základě zjistil přesně a úplně skutkový stav věci, který rozebral v kontextu platné právní úpravy a dospěl k závěrům uvedeným v rozhodnutí. Ze správního spisu také vyplývá, že stěžovatelka byla informována o veškerých podkladech, které žalovaný pro rozhodnutí shromáždil, a byla jí dána možnost seznámit se s jejich obsahem a vyjádřit se k nim či ke způsobu jejich získání, případně navrhnout jejich doplnění, čehož stěžovatelka nevyužila. Rovněž krajský soud vycházel z dostatečných pokladů potřebných pro rozhodnutí, ve věci provedl řádné dokazování a dospěl ke stejným závěrům jako žalovaný. Nejvyšší správní soud přijaté závěry sdílí a v řízení neshledal vadu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Závěrem Nejvyšší správní soud v souladu se svou ustálenou judikaturou konstatuje, že povinností správního orgánu je zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu dle zákona o azylu, jen tehdy, pokud žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v zákoně uvedené. Z žádného ustanovení zákona o azylu však nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu, jež žadatel neuplatnil, a poté k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

Ke stížnostní námitce stěžovatelek, kterou se odvolávají na čl. 38, 41, 42 a 43 Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků, nemůže Nejvyšší správní soud s ohledem na dikci ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. přihlídnout, neboť tuto námitku stěžovatelky poprvé uplatnily až v kasační stížnosti, ačkoli jim nic nebránilo ji uplatnit v řízení před krajským soudem.

Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, tak nepochybil, když žalobu jako nedůvodnou zamítl. Nejvyšší správní soud neshledal naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelky, které neměly v tomto soudním řízení úspěch, nemají právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovatelkám byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupcem advokátka Mgr. Jana Hladíková; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 3x 1000 Kč za tři úkony právní služby – převzetí a příprava věci, sepsání kasační stížnosti a doplnění kasační stížnosti a 3x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem tedy 3225 Kč. Vzhledem k tomu, že advokátka prokázala, že je plátcem daně z přidané hodnoty, je potřeba tuto částku navýšit o 19 procent na celkovou částku 3837,75 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. listopadu 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu